

Vytautas Rubavičius

NACIONALINIS TAPATUMAS,
KULTŪRINĖ ATMINTIS
IR POLITIKA

Mokslinė monografija

Vilnius

Pratarmė ... 8

I SKYRIUS. „SUGRĮŽIMAS“ Į EUROPA ... 22

Nacionalinis tapatumas – problemiška tikrovė ... 22

Multikultūralizmo politikos ir ideologijos prieštaravimai ... 27

Nacija, tauta ir modernioji tauta ... 30

Lietuvos „sugrįžimas“ į Europą ... 38

Europos Sąjunga: valstybių išnacionalinimo ir nacionalizmo nukenksminimo nuostata ... 43

Sovietinės išnacionalinimo politikos ypatumai ... 49

Jacques'as Derrida ir Jurgenas Habermasas
apie europietiškumą ir Europos ateitį ... 53

Naujas pilietinis ar prašalaičių europietiškumas? ... 65

Išsilaisvinusi Lietuvos visuomenė vakariečių akimis ... 73

II SKYRIUS. KOLEKTYVINĖ ATMINTIS

LAISVINANTIS IŠ SOVIETINĖS OKUPACIJOS ... 78

Laisvinimasis iš sovietinės okupacijos ... 78

Kolektyvinės atminties ypatumai ir jos kaita ... 87

Sovietinis ir *tarybinis* kolektyvinėje atmintyje ... 98

Tarybinė kolektyvinė komunikacinė atmintis ... 101

Tremtinių ir komunistinės nomenklatūros veikėjų
prisiminimų bangos ... 106

Tremtinių atsiminimai – skausmas, pasipriešinimas
ir kaltinimas ... 109

Sovietinės praeities ir valdžios pateisinimas,
išteisinimas ir nuslėpimas ... 113

Vitas Areška ir Vytautas Kubilius:
dvi prisiminimo trajektorijos ... 123

Moraliniai prisiminimo erškėčiai ... 137

III SKYRIUS. KULTŪRA IR LIETUVYBĖ ... 152

Kultūra ir jos reikšmė ... 152

Kultūra kaip *sambūvio* ir *sugyvenimo* būdas ... 158

Vietovė, kultūra, tapatumas ... 166

Nacionalinis tapatumas ir lietuvybė ... 172

Nacionalinės valstybės kūrimasis „vėluojant“ kapitalizmui ... 174

Lietuvybė ir *Kitas* kuriantis moderniai Lietuvos valstybei ... 179

Lietuviškojo nacionalizmo bruožai ... 191

IV SKYRIUS. LIETUVYBĖ SOVIETMEČIU ... 200

Sovietinė urbanizacija: miestai ir miestiečiai ... 200

Tautinis tapatumas tarybmečiu ... 203

Dainų šventė ir Poezijos pavasaris lietuvybei stiprinti ... 207

Nerija Putinaitė apie lietuvybės ydas ir bėdas ... 219

V SKYRIUS. LIETUVYBĖ STRATEGINĖJE LIETUVOS RAIDOS VIZIJOJE ... 245

Kultūros menkėjimo metas ... 245

Kultūra veikiant globalizacijai ir eurointegracijai ... 248

Nacionalinis tapatumas ir etnokultūrinės bendruomenės
ES aplinkoje ... 252

Nacionalinis tapatumas naujųjų medijų terpėje ... 258

Strateginis Lietuvos raidos akiratis – be lietuvybės ... 268

Strategijos rengimas ir įgyvendinimas ... 285

Estijos ir Latvijos strategijų ypatumai ... 287

Kelios apibendrinamos išvados ... 291

National Identity, Cultural Memory and Politics. Summary ... 295

Literatūra ... 308

Asmenvardžių rodyklė ... 322